

"Evdə oturub, günümü nəvələrimlə keçirirəm. İmkan düşdükcə də şəhid ailələrinə baş çəkib, gücüm çatdığı qədər problemlərinin həllinə yardımçı olmağa çalışıram. Qarabağda Zəfər bayrağımızı ucaldanlar ilə bayrağa bükülüb gələn qəhrəman oğullarımız olub. Onların yadigarlarına diqqət hamımızın borcudur. Bayraq mənim ruhum, bayraq mənim kimliyimdir".

Gözləri dolur. Əlinin arxası ilə gözü-nün yaşını silir. Fikrə dalır. Sonra özünü toparlayıb deyir: "Xəstəlik yaddaşıma da təsir edib. 20 Yanvarın "yadigarları" canımı indi də rahat buraxmırlar. Yüksək qan təzyiqi insultla nəticələnib... Etdiklərimdən qəti peşiman deyiləm. Tanrının mənə verdiyi ömrü şükür ki, sərfəli yaşayıram".

Başına gələnləri danışır: "Bayrağımızın qaldırılması üçün başım daşdan-daşa döyüb. Sovet dönməsi idi. XXI Partiya Qurultayı adına Gəmi Təmiri Zavodunda işləyirdim. Zavodun istilikxanasında də-mirdən üçrəngli Azərbaycan bayrağını düzəldib, çox səliqəli şəkildə rəngləyib gəminin borusuna qaynaq etdim. O zaman bu hərəkətim rəhbərliyin və bözi qurumların xoşuna gəlmədi. Məni həbs etmək istəyirdilər. Soruşdular ki, bu nə-dir, niyə belə etmisen? Dedim ki, bayraqdır da...

Deyirdilər ki, Azərbaycan müstəqil dövlətdir ki, son getirib "ekstremistlərin" bayrağını gəmidə qaldırırsan? Cavab verdim ki, respublikamız tezliklə müstəqil də ola bilər...

Milis çağırdılar ki, məni həbs etsinlər. Amma onların da içərisində milli ruhlu, vətənpərvər oğullar az deyildi. Gəlib mənimlə söhbət etdilər. Dedilər ki, kasib ailə-dən çıxmısan, indi gəlib gəmi kapitanı ol-musan. Bu nə işdir sən edirsən? Andaman etdim ki, bu, ekstremistlərin yox, bi-zim milli bayrağımızdır. Çıxıb getdilər...

Üçrəngli bayrağımız mənim üçün həm də ona görə müqəddəsdir ki, Vətən uğrunda canını fəda edən qəhrəman oğullarımız bu bayrağa bükülüb gəliblər. Övladlarına demişəm ki, mən öləndə məni bayrağımıza büküb dəfn edərsiniz".

Həmsəhbətimiz 22 il gəmi kapitanı işləmiş 20 Yanvar qazisi Bafadar İbra-himlidir.

Bafadar Oğlan oğlu İbrahimli 1958-ci il sentyabrın 24-də Masallı rayonunun Türkoba kəndində anadan olub. Uşaqlıq illərini xatırlayan gəmi kapitanı deyir ki, çoxuşaqlı ailənin övladıdır: "5 bacı 3 qardaş. Atam fəhlə, anam kolxozçu işləyirdi. Dolanışığına həssas aparılışı deyildi. Çətinliklərimiz var idi. Evimizdə arzuladıqlarımızın biri olanda o biri olmurdu. Çətinlik çəksək də, halallıqla böyüyürdük".

1975-ci ildə Azərbaycan Xarici Dillər İnstitutuna qəbul olmaq arzusu ilə Bakıya gələn Bafadar İbrahimli istədiyinə nail ola bilmir. Deyir ki, fikirləşdim ki, heç nəyin olmasından, nəyinə olmasa yaxşıdır. Elə bu fikirdə də sənədlərini Dəmir Yolu Texnikumuna verib qəbul olunur. Amma "axartdıqlar" orada tapa bilməyən cəlqin gənc 2 ay sonra təhsil aldığı texnikumla vidalaşmağa qərarına gəlir. Bozən insan özünü təsdiq etmək üçün çabalamaqlıdır. Arzularına işiq salan yolu tapmayınca ax-tarışda olur. Kənddən gəlmiş 17 yaşlı gənc də tanımadığı yad şəhərdə özünü, gələcəyini axtarırdı. Küləklər şəhərinin ruzigarı onu Bayıldakı XXI Partiya Qurul-tayı adına zavodun nəzdində fəaliyyət göstərən 23 nömrəli texniki peşə məktəbi-nə aparır. Məktəbdə oxuya-oxuya gəmi təmiri zavodunda işləməli olur.

Bafadar deyir: "İki il zavodda işlə-dikdən sonra hərbi xidmətə getdim. Tank tabordanı xidmət edirdim. 7 ay atıcılıq kursunda oxumuşdum. O zaman heç ağ-lımdan da keçməzdi ki, nə vaxtsa atıcı ol-maq mənə deniz quldurlarına girov düşməkdən xilas edəcək. Əsgərlik həyatı dünyagörüşümü tamamilə dəyişdi. Mə-ni fərqli bir insan etdi. Baxmayaraq ki, biz böyük sovet ailəsinin üzvləri idik. O zaman bizə "İlkinizin qaradaşlıq ailəsi" olduğundan çox həbs edilirdi. Amma əslində belə deyildi. Ciddi ayrı-seçkilik, millətçilik var idi. Sovet ordusunda da bu münasibət var idi. Bütün bunlara baxma-

yaraq, mən taboruən ən yaxşı "atıcısı" ola bilməşdim. Əsgərlikdə gördüyüm bu ayrı-seçkilik təsirsiz ötürmədi..."

Hərbi xidməti başa vurduqdan sonra Bafadar İbrahimli əvvəl işlədiyi gəmi tə-miri zavoduna qayıtmalı olur. Həmsəh-bətimiz o illəri xatırlayaraq deyir: "Za-vodda beş il idi ki, bir gəmi təmir edilirdi. Təmir başa çatanda elektrik mexaniki mənə dedi ki, keç gəmiyə, dənizə gedir-rik. O zaman gəmidə işləmək üçün kadr çatışmırdı. Xüsusilə də biz azərbaycanlı-lar evə bağlı insanlar olduğumuz üçün ai-rəni qoyub dənizə getmək istəmirdik. "Bacarmaram" deyəndə "öyrədəcəyik, öhdəsindən gələcəksən" dedilər. Kapitan radioqrama verdi ki, "Bir matros, bir ma-toristlə dənizə çıxıq".

Müddürlər ebs yərə deməyiblər ki, dünya yaxşı adamların çiyində qərar tu-tub. Bir gün gəminin kapitanı ilə mühən-disi gənc bəsməni çağırır deyirlər ki,

"Mən türkmən, qorxub təslim olan deyiləm"

"sən savadlı və bacarıqlı oğlansan, sənə oxumağa göndərəcəyik". Belə də edir-lər... Bafadar İbrahimli göndərişlə Qafur Məmmədov adına Dənizçilik Məktəbinə qəbul olunur. Təhsilini başa vurduqdan sonra üçüncü şturman olaraq fəaliyyətini davam etdirir.

Bafadar İbrahimli deyir ki, işlədiyi gəminin kapitanı Koftu fəmiləli bir yəhü-dü, ikinci şturman isə rus idi. Onların mə-nim təcürbəli kapitan olmağında xüsusi xidmətləri var. Qaydaya görə iki ildən bir imtahan verirdim, sınaqlardan yaxşı çıxdı-ğım üçün vəzifəmi dəyişdirdilər. Nəha-yət, 10 ildən sonra gəmi kapitanı olmaq üçün imtahan verdim. Kapitan kimi ilk də-fə Süleyman Vəzirov adına boruqəmə gə-midə fəaliyyətə başladım. Sonra isə fəali-yətimi İsrəfil Hüseynov gəmisində davam etdirdim.

Deyir ki, o dövrün təbiəti, əxlaq tərz-i tamamilə başqı idi. İnsanlar çox qayğıkeş idi. Maşını alsa kimi rayona gedirdim. Özüm üçün çuži, yalnız növbəti məvacibi alana ki-mi saxlayıb qalanlarına valideynlərimə ər-zəq alıb aparırdım.

Bafadar İbrahimli 20 Yanvar qazisi-dir. 1990-cı ilin Yanvar hadisələri zama-nı döyüblər, işgəncə görib, həbs edilib...

O günləri xatırlayan sabiq gəmi kapi-tanı deyir: "Yanvarın 17-dən Bakıda fəla-kət olacağımı, ordunun "döyüşə" hazırlaş-dığını bildirdim. Gəmi kapitanı idim. Ra-dioqrama almişdım... Amma inanmırdım ki, sovet ordusu sovet vətəndaşları ilə be-lə qəddarcasına rəftar edərdi.

1990-cı il yanvarın 19-da kapitanı ol-duğum "Lüdoqo" gəmisində idim. Çox soyuq, sərt hava hökm sürürdü. Gəmidən baxanda yel görünürdü. Etirazçılar Zığ tərəfindən gələn yolda bərrikada qurub Kamaz maşınlarla yolu kosmışdılar. Ora-da dənizçilik məktəbi də var idi. Məktəbdə oxuyan gənclər də ora cəmləmiş-dilər. 300-400 nəfər adam olardı. Oraya gəldim ki, bildiklərimi deyim. Onlara AXC üzvi olan bir oğlan rəhbərlik edir-di. Boş-boş danışır hay-küy salırdı. De-dim ki, mən sovet ordusunda xidmət et-mişəm, o ordunun nəyə qadir olduğunu bilərəm. Yazıqdır bu uşaqlar. Boşuna gü-dəza verməyin. Mənə dedilər ki, sən tən-xəribat ilə məşğulsan, güyrədimmiş adamsan.

Axsam saat 19:47-də telestudiyanın enerji bloku partladıldı. O zaman mən Lü-doqo gəmisində idim. Gördüm ki, tanklar, BTR-lər Zığ tərəfindən, indiki hərbi akade-miyənin qarşısı ilə atəş aç-aça gəlirlər. Dəhşət idi. Gəmidən liman bazasını idarə-tsin üçüncü mərtəbəsinə çıxdım. Orada komsovol komitəsinin otağı var idi. Otaqda da 4-5 telefon... Məlumat verdim ki, ordu kəlonla atəş aç-aça şəhərə doğru hərəkət edir. Hadisədən xəbəri olanlar mənim oldu-ğum yərə gəldilər. Beləliklə, 7 nəfər olduq. Belə qərara gəldik ki, yanvarın 20-si şəhər saat 6-da bütün gəmilər Bakı lıma-

nını, Bakı buxtasını bağlasın. Əgər məlu-mat tutsaydılar, belə şeyə qəti imkan ver-məzdilər. Elə həmin andaca bizi həbs edərdilər. Şəhəri günü ilkin olaraq 10-15 gəmi ilə Dəniz vağzalınn qarşısında hə-rəkətə başladıq...

Dispetçer bizi hədələyirdi ki, niyə qanunu pozub belə hərəkətlər edirsiniz. Bu özbaşınalığa son qoyun. Bizimkilər-dən bir nəfər 69-cu kanalın trubkasını gö-türüb cavab verdi ki, günahsız Azərbay-can vətəndaşlarını qırıb məhv edirlər. Heç sənin vicdanın yoxdur? Bəz vərənlə-ri görmürsən?

Sonra yoldaşlarımız dedilər ki, siz gəmi kapitanısınız, sözünüzü keçərl-i olar. Bütün gəmiləri Bakı buxtasına ça-ğırın. Elə də etdim, bütün gəmiləri ça-ğurdım. O zaman Xəzər Dəniz Donan-ması və Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi İdarə-si fəaliyyət göstərirdi. Gəmilərin cənub idarəsində Məzahir Niftiyev adlı kapi-tan var idi. Ona müraciət etdik ki, nə qədər gəmi varsa, hamısını çıxarın ki, Bakı buxtasını bağlaya bilək. Buxtada sovet ordusunun 36 hərbi gəmisi var idi. Aldığımız məlumata əsasən, gəmi-lər sahilədən Nargin adasına kimi arala-nıb dənizdən şəhəri atəşə tutmalı idilər.

Bizim isə Xəzərdə irili-xırdalı 500-ə yaxın gəminiz var idi. Radiostansyanın 25-25 kanalını açıb açıq mətləə SOS ver-dim: "Diqqət, diqqət! Dənizsən kapitan Bafadar İbrahimovdur. Sovet ordusu gü-nahsız insanları qırıb məhv edir. Bütün gəmilər Bakı buxtasına toplaşsın". Qısa bir zamanda bütün gəmilər - Hövsən, Pi-rallahı, Yasayış adası tərəfindən, "Nori-manneft"-in gəmiləri, "Bahar"-ın, "28 May"-ın, "Neft Daşları"-nın, bir sözlə, Xə-zərdə olan bütün gəmilər çağırışımıza qoşulub Bakı buxtasına cəmləşdilər...

Sonra komandanlığı Sabit Orucov adı-na gəminin kapitanı Mövlud Əliyev və Murad Əliyevə verdik. Sağ olsunlar, çox gözəl də idarə etdilər. Onu da deyim ki, ölkməz müstəqilliyini elan edəndən son-ra Rusiya əsasən yararlı gəmiləri çıxıb apardı. Azərbaycanda cəmi 80 gəmi qaldı. Bu 80 rəqəminin əksidən bəzən səhvən deyirlər ki, 20 Yanvarda Azərbaycan dənizçiləri Bakı buxtasını 80 gəmi ilə bağla-mışdılar. Xəzərdə olan bütün gəmilər buxtada idi.

SOS signalı vermək üçün rus və ingilis dilində hazırlanmış mətnimiz var idi. Siq-nalı "Sabit Orucov" gəmisindən vermişdik. Elə hər şey də bundan sonra başladı. Yanvarın 21-nə keçən gecə ilk ola-raq iki hərbi gəmi bizə yaxınlaşdı. Ad-miral Sidirov gəmisindən bizə ultimə-tum gəldi: "Sizi darmadağın edirik". Biz də cavab verdik ki, heç nə edə bilməzi-niz. Yaxşı bilirdik ki, böyük gəmilər sa-hildən dənizə kanallər vasitəsilə çıxırlar. Cəmi də 7-8 kanal var idi. Öz böyük gə-milərimizi kanala otuzdurub çıxışları bağladıq. Gizli kanalları da bilirdik. Ha-mısını bağlamışdıq. Gecə döyüş başladı. Bizim gəmiləri atəşə tutdular. Gəmiləri-mizdə aşbaqlıq edən rus millətindən olan qadınlar var idi. Onlar əlaqə yaradıb bizi atəşə tutanlara izah edirdilər ki, bu gəmi-lərdə silah yoxdur, sizə güllə atan yox-dur. Dinc vətəndaşları niyə atəşə tutur-sunuz. Buna baxmayaraq 8 gəminizi

darmadağın etdilər. Ələcsiz qalıb biz də gəmilərimizə "hücum" əmrini verdik. Sovet ordusunun zabitləri bizi ələ salıb gülləndilər ki, nə ilə hücum edəcəksiniz? Dedik tarana gedirik. Belə qərara gəldik ki, xırdə gəmilərlə bir neçə istiqamətdən həmlə edib hərbi gəmiləri müxtəlif yer-lərindən vurub zədələyək. Beləliklə, gətdik üstlərinə... Onlar heç mənə bil-məzdilər ki, qısa müddətdə Bakı buxta-sına bu qədər gəmi toplaya və silahsız tarana gedə bilərik...

Bu məqamda bir məsələni də qeyd edim ki, biz etiraz etmək üçün toplaşıb qərar qəbul edən zaman "Neft Daşla-rı"-ndan, "28 May"-dan növbədə olan neft-ləri zəng vurub dedilər ki, xalqımız qarşı törədilən bu haqsızlığa etiraz olaraq yataqlara od vurmaq istəyirik. O zaman mən qəti etiraz etdim. Dedim heç bir tən-xəribatə getməyin. Onlar bizim maddi sar-vətlərimizdir. O buruqlar Azərbaycan xalqına məxsusdur. O yataqlarda yanğın olsa, onu 100 ilə də bərpa etmək olmaz. İlah etdim ki, buruqların fəaliyyətinin dayandırılması üçün hər buruqda 3-4 nə-fər növbəçi saxlayın, qalanları imkan olan kimi təxliyə edəcəyik.

kasını Hövsəndən Şıxova kimi dəniz ət-rafına dənizmişdilər. Ordu rəhbərliyi söz vermişdi ki, təslim olan dənizçilərə heç bir cəza verilməyəcək, toxunulmazlıqları təmin ediləcək. Lakin sözlərini tutmadı-lar. Avtomatla atəş açır, bizi yərə uzadıb üstümüzə çıxıb avtomatın qundağı ilə bə-lərimizə, böyrəyimizə vururdular. Onlarda təşkilatlarını kimliyi haqqında dolğun məlumat var idi. Amma belə olan QKB agentləri adlarımızı vermişdilər. Bizi həbs edib Dəniz vağzalınn zirzəmisinə yağıdılar. Oradan da apardılar qadın kolon-na, 18 nəfər idik. Sonra Şüvəlandakı təcridxanaya götürdülər. Aramızda yə-nə də QKB-nin 3 agentini salmışdılar. Şüvəlan-dan sonra 60 nəfərli hərbi aeroportuna aparıb desant təyyarəsi ilə göndərdilər Krasnodara... 26 nəfərlik başqa bir qrupu da həbs edib Budyonovskaya apardılar.

Krasnodarda bizi qarşılayanların ək-səriyyəti ermənilər idi. Bir hay-küy saldı-lar ki... Üstümüzə itləri buraxdılar. Məni böyrəyimdən, başımdan vurub yaraladıq-dan sonra sürüyüb maşına atıb dəniz yə-lə vağzalına apardılar. Bizi qorxutmaq üçün deyirdilər ki, sizi göndərəcəyik Ma-qadana, bütün qalan ömrünüzü orada ke-

risiniz. Bundan sonra millət sizin qəhrə-manlığınızdan danışıcaq...

Birbaşa gətim qardaşımğıla. Qapı açıq idi. Qapının ağzında dayanıb səhbə-tə qulaq asdım. Gördüm ki, səhbət mən-dən gedir. Atam infarkt olub yatırdı...

Bir müddət keçdi, 1992-ci ildə Ando-qa təchizat-yedək gəmisində işləməyə başladım. Çox güclü gəmi idi.

Müstəqilliyimizin ilk illəri idi. Hamı-mız ürəklo, canla işləyirdik ki, vətəna xeyrimiz dəysin. Amerikalılarla, ingilis-lərlə bir qədər işlədikdən sonra Amerika-nın "Tide Water" şirkətində gəmi kapita-nı işləmək üçün dəvət aldım. Kapitanı ol-duğum gəminin 22 milyon dollar qiymə-ti var idi. Bir məsələni xüsusi qeyd edim ki, Xəzər dənizində işləyən kapitanlar bu dəqiqə dünya sularında hökmlərlik edir-lər. Azərbaycanlı dənizçilərdən ibarət okean sularında hazırda ələ bir ordu var ki, heç kim onlarla rəqabətə girə bilmir. Ərəb Əmirliklərində, Səudiyyə Ərəbis-tanında, Fars körfəzində, Meksikada, Ka-nadada, Avstraliyada böyük şirkətlərdə əsasən gəmilərə azərbaycanlı dənizçilər kapitanlıq edirlər. Azərbaycan neftçiləri də dünyaca məşhurdurlar. Türkmənista-

öldürəcəklər. Əl atdım silaha. Amerika istehsalı olan avtomat idi. Gəmini saxla-madan havaya atəş açıb ingiliscə dedim ki, yaxınlaşmayın, sizi vuraram. Onlar atəş açdığını görüb dayandılar.

Bir qədər sonra quldurların gəmiyə təkrar hücumu oldu. 3-4 metr məsafəyə kimi yaxınlaşıb gəmiyə qalxmaq istədilər. Quldurlar adətən gəminin kapitanını, mü-həndisini və mexanikini girov götürüb gi-rovun müqabilində şirkətdən milyonlarla pul tələb edirlər. Çox qərribə, çirkli geyim-lərdə, başları, üzvləri bağlı adamlar idi. Təkrar atəş açıb, qayıqlarının uc hissəsindən vurdum. Dedim ki, mən türkmən, qor-xub təslim olan deyiləm. Başqa çıxış yolu qalmadıq üçün radiostansiya ilə SOS siq-nalı, "Alarium" signalı verdim. "Alarium" bizim ofiso də getdi. Yaxınlıqda növbə çə-kən Hindistan gəmisi var idi. Dərhal bizə yaxınlaşıb, gəmiyə çatmağa 3-4 kilometr qalmış havaya atəş açdılar. Quldurlar kö-mək gəldiyini hiss edən kimi geri dönbub qaçdılar. Hindistan gəmisi təhlükəli zona-dan çıxana kimi bizi müşayiət etdi.

Gəminin sahibi olan şirkət gəmini quldurlara təslim etmədiyim üçün mənə "Aypat" və pul mükafatı verdi.

Sən demə, qarşıda şəhər yox, balıq sürüsü varmı

- Bir dəfə başıma gülməli bir iş gəldi. Okean sularında kapitanlığa başladığı ilk vaxtlar idi. Hindistana gəmi aparırdı. Hind okeamı keçib Bab Armandan dənizimə çatanda qarşıda böyük gur işıqlı bir "şəhər" gördüm. Həyəcanlandıım ki, yaqin səhv gəlmişəm. Yolumun üstündə şəhər olmalı idi. Xəritəyə baxıram, bir şey tapa bilmirəm. CPS-lə yoxladım, hət-tə "Sekstan"la ulduzları öləldüm, gördüm ki, hər şey düzgündür. Onu da deyim ki, "Sekstan"la hər kapitan işləyə bilmir. Tə-əccüblüsü bu idi ki, hər şey düz olsa da, qarşımızda böyük, hündür bir şəhərin ol-ması da göz qabağındaydı. İki saata yaxın təşviş içində nə edəcəyimi bilmədim. Mils adlı qocaman bir alman dənizçisi var idi. Düzünü deyim ki, mənimlə heç xoş münasibəti də yox idi. Ona zəng vu-rub "Cənab Mils başıma bir əhvalat gə-li-b. Nə edəcəyimi bilmirəm. Sizin kapi-tan geyortəsinə çıxmağınız lazımdır. Hər şeyi ölçüb-biçirən, hər şey yerindədir. Amma qarşıma çıxan şəhər məni çaşdı-rıb". O, güllərə mənə dedi ki, "Yolumu davam et, düz gedirsən. Qarşıma şəhər yox, Skart balıqlarının sürüsü çıxıb. On-lar 380 volt gücündə işıqsaqan qanadlı balıqlardır".

Sakit okenda delfinlərlə balinaların müharibəsinin də şahidi olmuşam. Suyun üzü qızıl qan idi. Delfinlər balinalara hü-cum edib onları burunları ilə vurub yara-lamışdılar.

"Okenda gəmiləri birləşdirib ata-oğul görüşdük"

- Xəzər dənizi gəmiçilər üçün bir məktəbdir. Xəzər həm dalgalı dənizdir, həm də neft buruqları ilə zəngindir. Bu-rada işləyənlər gəmi ilə ilk növbədə nə-cə ehtiyatlı davranmaq lazım olduğunu öyrənirlər.

Bir dəfə oğlum Xəlidlə təsadüfən Hind okeamında rastlaşdıq. Xəlid Ekvato-riyalı Qvineya, mən isə Amerika bayrağı ilə üzürdük. Mən Cindən gəlirdim, o isə Yaponiyaya gedirdi. Xəlidin gəmisinə yan alıb gəmiləri bir-birinə bağladım. Ata-bala görüşdikdən sonra yolumuza davam etdik.

22 il gəmi kapitanı işləmiş Bafadar İbrahimli indi təqaüddədir. Deyir ki, 20 Yanvarda aldığı yaralar həyatını kor-ladı: "Əlil oldum. Vaxtından əvvəl səv-diym peşəmdən ayrıldım... Amma xoş-bəxtəm. Ölkəm tam suveren və müstə-qildir. Bayrağımız həm okean sularında, həm də bütün ərəzələrimizdə özəmətlə dalğalanaı".

Elşən QƏNİYEV, "Azərbaycan"

